

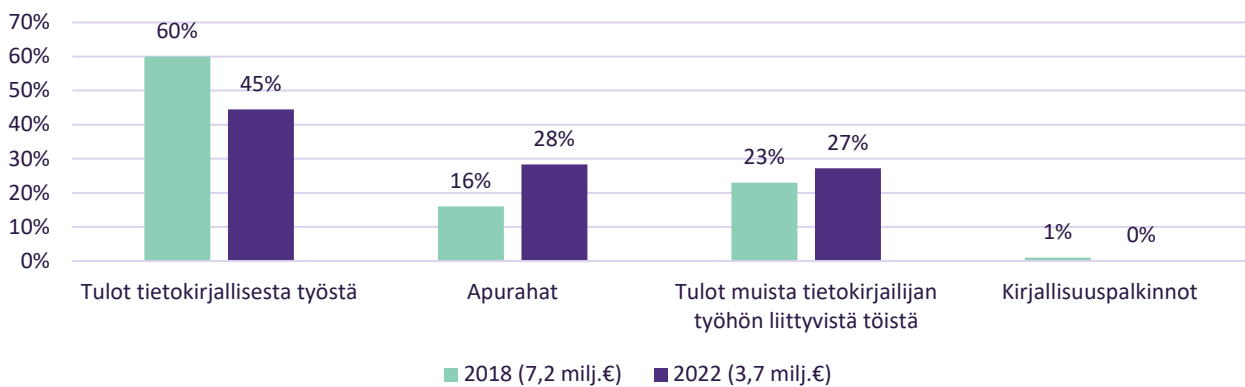
Tulotutkimus 2023

Suomen tietokirjailijat ry tutki jäsenistönsä tulojen muodostumista kesä-elokuussa 2023. Tulotutkimuksen toteutti Innolink Research Oy. Tutkimuksen tavoitteena on ollut saada kansallisesti edustava kuva yhdistyksen jäsenten taloudellisesta tilanteesta sekä tuoda näkyväksi tietokirjailijoiden teoksista saatavat korvaukset ja korvausrakenteet.

Tulotutkimus 2023 antaa kattavan ja ajankohtaisen tilannekuvan tietokirjailijoiden tuloista, apurahoista ja taloudellisesta asemasta. Edellinen vastaava tutkimus toteutettiin vuonna 2018, joten tulosten vertailu tarjoaa tietoa tietokirjailijoiden tulojen ja taloudellisen aseman muutoksesta.

Tutkimuksen keskeiset tulokset

- 45 % tutkimukseen vastanneiden tietokirjailijoiden tuloista koostui tietokirjallisesta työstä (2018: 60 %).
- Tietokirjallisesta työstä saatujen veronalaisten vuositulojen mediaani on laskenut merkittävästi vuoden 2018 tulotutkimuksesta (1 111 € → 606 €).
- Vastaajista 45 % ei tiedä hintaa, jolla kustantaja myi viimeisimmän tietoteoksen ääni- ja sähkökirjaoikeuksia luku- ja kuunteluaikapalveluihin tai kolmansille palveluntarjoajille.
- Kolmannes eli 33 % molempiin apurahakysymyksiin vastanneista vastaajista kertoo saaneensa joko valtion, yksityisen, tai molempien tahojen apurahaa (2018: 27 %).
- 28 % tutkimukseen vastanneiden tietokirjailijoiden tuloista koostui apurahoista (2018: 16 %).
- 50 % apurahaa saaneista arvioi apurahan erittäin merkittäväksi toimeentulonsa kannalta (2018: 26 %).
- Suurin osa (67 %) molempiin apurahakysymyksiin vastanneista vastaajista ei saanut lainkaan valtion ja/tai yksityisen tahon apurahaa (2018: 73 %).
- 64 % vastaajista tekee tietokirjailijan työn ohella jotain muuta työtä (2018: 62 %).
- 33 % arvioi taloudellisen tilanteensa kohentuneen uransa alkuajoista nykypäivään (2018: 51 %).

Kuva 1: Tietokirjallisesta työstä ja muusta kirjailijan työhön liittyvästä työstä, apurahoista ja kirjallisuuspalkinnoista saatujen tulojen jakaumien kehitysvetäilu. Vuoden 2022 tutkimuksessa ei erikseen kysytty kirjallisuuspalkintojen suuruutta.

3 226 €

Laskettaessa yhteen vuoden 2022 verolliset tulot tietokirjallisesta työstä (606 €) ja muista kirjailijan työhön liittyvistä töistä (1 225 €) sekä saadut apurahat (6 000 €), oli tulojen mediaani 3 226 euroa. Vuoden 2018 tutkimuksessa tulojen mediaani oli 3 259 euroa.

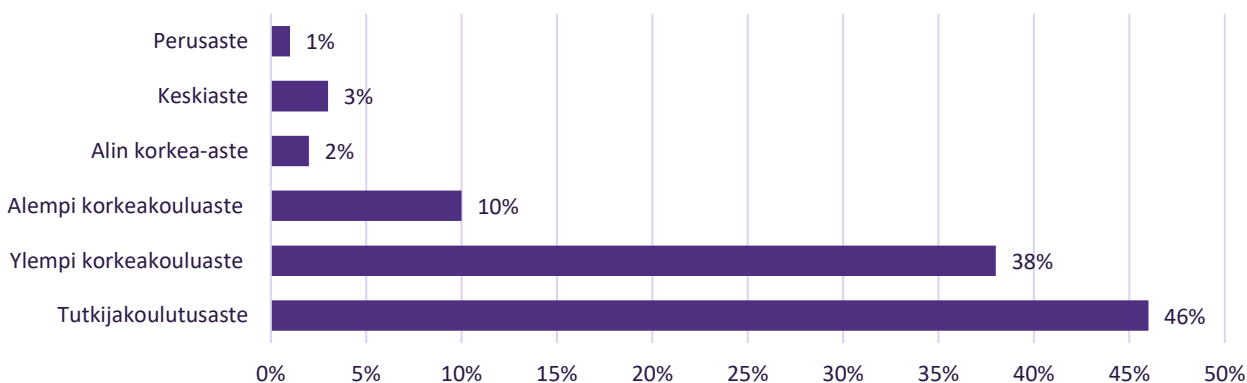
Tiedonkeruu ja seurantatieto

Tutkimus toteutettiin sähköisenä kyselynä kesä-elokuussa 2023 Suomen tietokirjailijat ry:n jäsenille. Jäsenille toimitettiin henkilökohtainen vastauslinkki sähköisesti. Tutkimus perustuu 425 tietokirjailijan vastaukseen ja tulotutkimuksen vastausprosentiksi muodostui 13.

Tutkimuksen taustatiedot

Tulotutkimukseen vastaajista 52 % oli miehiä ja naisia 48 %. Vastaajien mediaani-ikä oli 66 vuotta, joka on hieman vuoden 2018 tutkimukseen vastanneiden mediaani-ikää korkeampi (63 vuotta). Vastanneista 46 prosentilla oli tutkijakoulutus, 38 prosentilla ylempi korkeakouluaste, 10 prosentilla alempi korkeakouluaste, keskiaste 3 prosentilla, alin korkea-aste 2 prosentilla (esim. ent. opistoaste) ja perusasteen koulutus 1 prosentilla. Vähintään alemman korkeakoulun suorittaneita vastaajia oli 94 %.

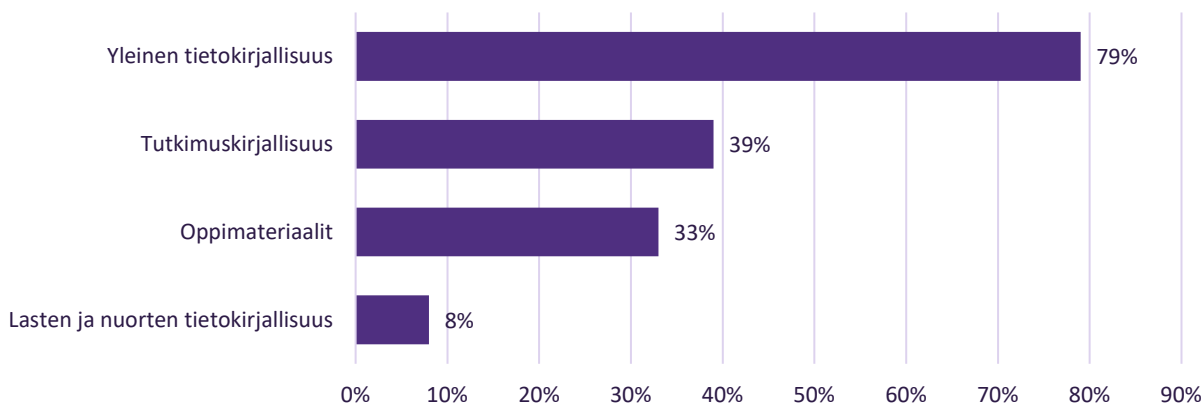
Koulutusaste (n=418)

Kuva 2: Koulutusaste

Vastaajat ovat julkaisseet kirjailijauransa aikana uuden tietokirjan keskimäärin kerran kahdessa vuodessa (mediaani). Tulotutkimukseen vastanneista 52 % on julkaissut ensimmäisen tietokirjansa vuosien 1991–2010 välillä. Puolestaan 59 % vastaajista ilmoitti julkaisseensa viimeisimmän tietokirjansa 2021–2023 välisenä aikana. 79 % vastaajista kertoi julkaisseensa teoksia useamman kustantajan kautta. Kaikkiaan 62 vastaajaa (15 %) ilmoitti, että heidän tietokirjojensa oikeuksia on myyty ulkomaille.

Mitä tietokirjallisuuden lajia olet julkaissut? (n=420)

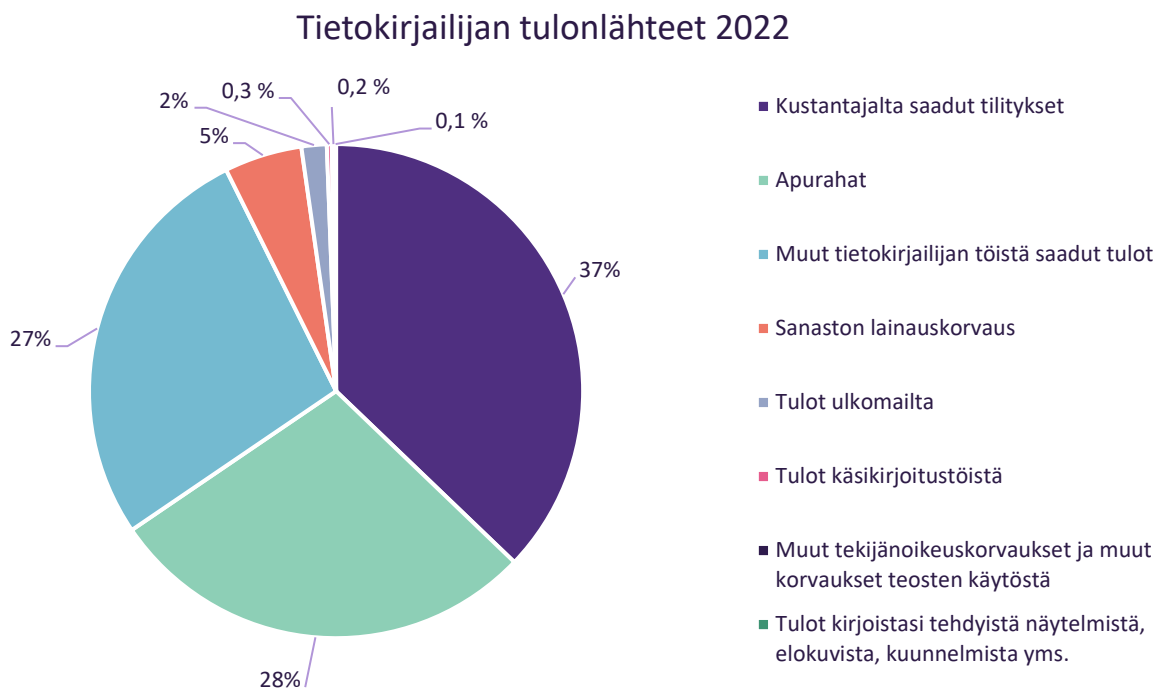
Kuva 3: Mitä tietokirjallisuuden lajia olet julkaissut?

Tietokirjallisuuden lajeista vastaajat ovat tavallisimmin julkaisseet yleistä tietokirjallisuutta (n=330).

Tietokirjailijoiden taloudellinen asema

Tietokirjailijoiden tietokirjallisesta työstä saatujen tulojen mediaani vuodelta 2022 oli 606 euroa. Vuonna 2018 vastaava luku oli 1 111 euroa. Laskua tietokirjallisesta työstä saaduissa tuloissa on 45 %. Tietokirjallisesta työstä saatujen tulojen pudotessa apurahojen merkitys toimeentulon kannalta on vahvistunut.

Tutkimuksessa tarkasteltiin tietokirjalliseen työhön perustuvia veronalaisia tuloja sekä muita tietokirjailijoiden työhön liittyviä tuloja. Tietokirjallisen työn tuloja ovat kustantajilta saadut kirjan myynnin mukaiset tilitykset (tekijänoikeustulot), Sanaston lainauskorvaukset, tekijänoikeustulot ulkomailta, tulot käsikirjoitustöistä, muut tekijänoikeuskorvaukset, muut korvaukset teosten käytöstä, tulot kirjoista tehdyistä näytelmistä sekä tulot elokuvista ja kuunnelmista. Tulotutkimuksessa selvitettiin myös tietokirjailijoiden jäsenten saamien apurahojen määrää, joiden myötä saatiin kokonaiskuva tietokirjailijoiden tulonlähteistä vuonna 2022.

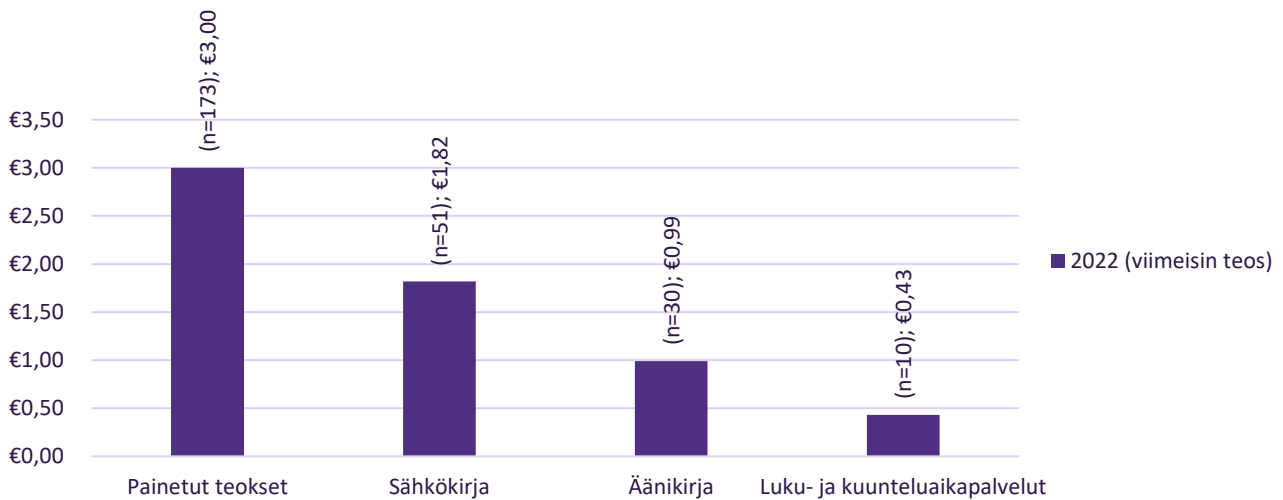

Kuva 4: Tietokirjailijan tulojen jakautuminen tulomuodoittain varsinaisesta tietokirjallisesta työstä saatuihin tuloihin, muista tietokirjailijan töistä saatuihin tuloihin sekä apurahoihin.

Tulosten perusteella on nähtävissä, että apurahojen merkitys on keskeinen tietokirjailijoiden tulonmuodostuksessa. Apurahojen osuus on kasvanut merkittävästi, 75 %, vuoden 2018 tulotutkimuksesta (16 % → 28 %). Apurahojen ohella suurimmat tulonlähteet ovat kustantajalta saadut tekijänoikeuspalkkioiden tilitykset (37 %) ja muut tietokirjailijan töistä saadut tulot (27 %) sekä Sanaston lainauskorvaukset (5 %).

Teoskohtainen tulo

Teoskohtaiset mediaanipalkkiot vaihtelevat paljonkin julkaisumuodoittain. Korkeimmat palkkiot tulevat painetuista teoksista, kun luku- ja kuunteluaikapalveluista sekä äänikirjoista saadut teoskohtaiset palkkiot ovat huomattavasti matalampia.

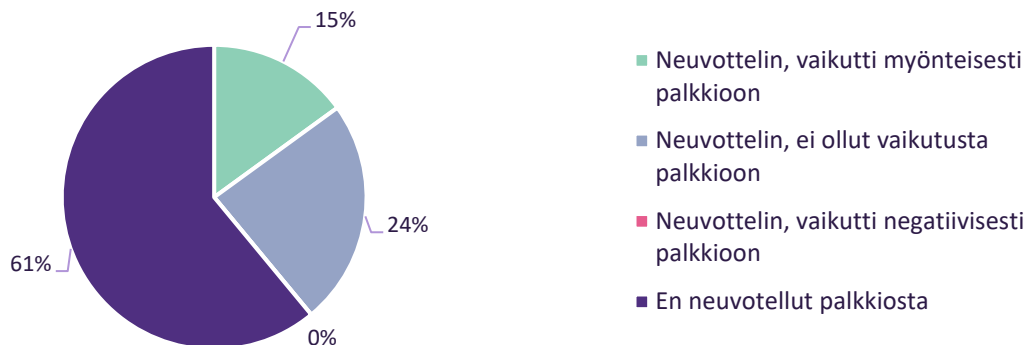
Kuva 5: Teoskohtainen palkkio julkaisumuodoittain.

Tekijänpalkkioprosentit julkaisumuodoittain viimeisimmän tietoteoksen osalta:

Tekijänpalkkioprosentit (mediaani)	2022 (viimeisin teos)
Äänikirjasta	18 %
Painetusta teoksesta (ei pokkari)	20 %
Pokkarista	13 %
Sähkökirjasta	20 %

Suurin osa vastaajista (61 %, 153 vastaajaa) ei yleisesti ota neuvottele tietoteoksensa tekijänpalkkioprosenteista kustantajan kanssa. Vastaajista 15 % kertoi neuvotelleensa palkkiosta ja sen vaikuttaneen myönteisesti lopulliseen sopimukseen. Ainoastaan yksi vastaaja kertoi, että neuvotteluilla oli ollut negatiivinen vaikutus. Vastaajista 24 prosentilla neuvottelu ei vaikuttanut palkkioon.

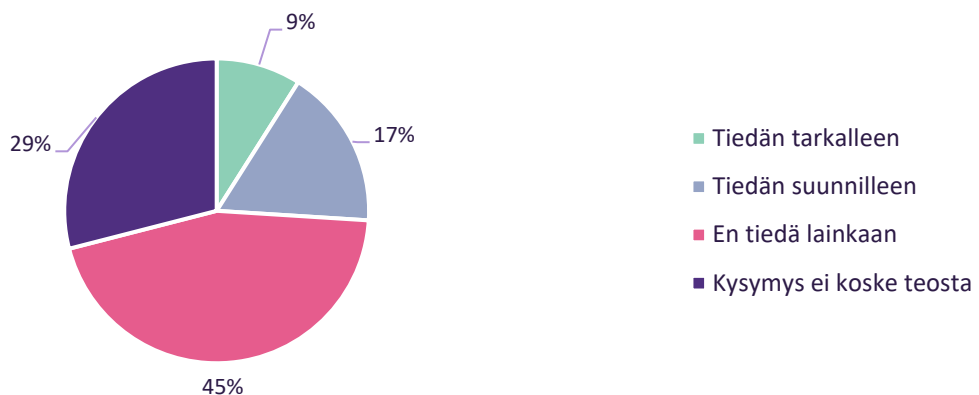
Neuvottelitko kustantajasi kanssa viimeisimmän tietoteoksesi palkkiosta ja oliko sillä vaikutusta lopulliseen sopimukseen? (n=251)

Kuva 6: Neuvottelitko kustantajasi kanssa viimeisimmän tietoteoksesi palkkiosta ja oliko sillä vaikutusta lopulliseen sopimukseen?

Vastaajista lähes puolet (45 %) ei tiedä lainkaan hintaa, jolla kustantaja myi viimeisimmän tietoteoksen ääni- ja sähkökirjaoikeuksia luku- ja kuunteluaikapalveluihin tai kolmansille palveluntarjoajille. Reilu neljännes (26 %) vastaajista kertoi, että he tietävät suunnilleen tai tarkalleen kyseisen hinnan.

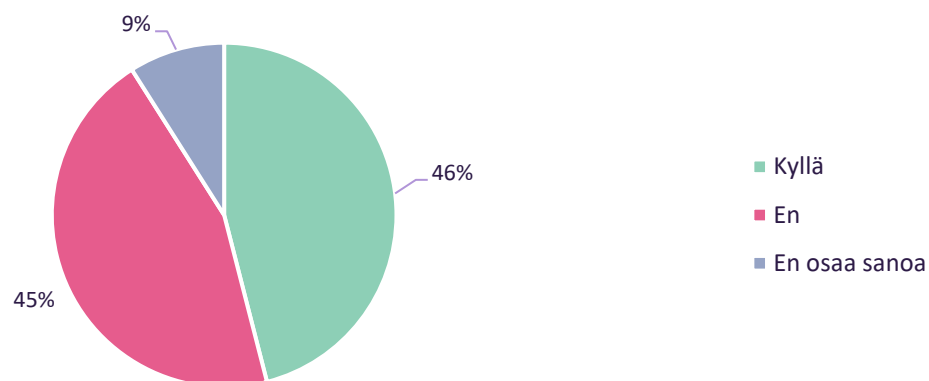
Tiedätkö hinnan, jolla kustantaja myi viimeisimmän tietoteoksesi ääni- ja sähkökirjojen oikeuksia luku- ja kuunteluaikapalveluihin/ kolmansille palveluntarjoajille? (n=251)

Kuva 7: Tiedätkö hinnan, jolla kustantaja myi viimeisimmän tietoteoksesi ääni- ja sähkökirjojen oikeuksia luku- ja kuunteluaikapalveluihin/ kolmansille palveluntarjoajille?

Tyytyväisyys viimeisimmän tietoteoksen kokonaisymyynnistä saatuihin palkkioihin jakautuu melko tasaisesti palkkioon tyytyväisten (46 %) ja tyytymättömien (45 %) kesken. Noin joka kymmenes (9 %) ei osannut arvioida tyytyväisyyttään.

Oletko tyytyväinen viimeisimmän tietoteoksesi kokonaisymyynnistä saamaasi palkkioon? (n=251)

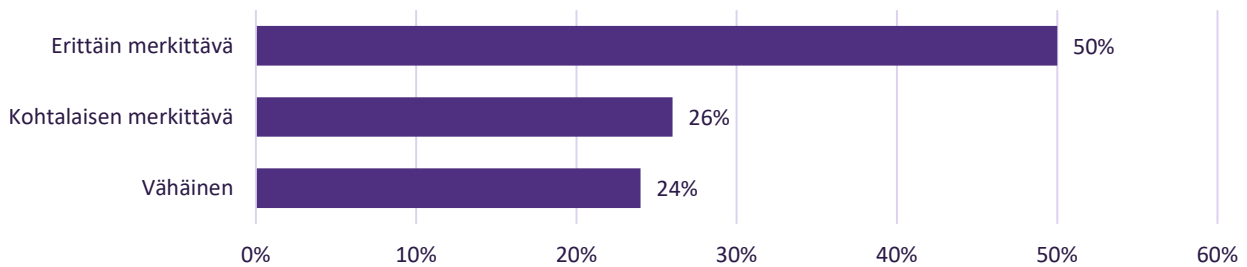

Kuva 8: Oletko tyytyväinen viimeisimmän tietoteoksesi kokonaisymyynnistä saamaasi palkkioon?

Apurahat

Apurahaa saaneista 50 % piti apurahaa erittäin merkittävänä tulonlähteenä toimeentulolle. Edellisessä tutkimuksessa 2018 vastaava luku oli 26 %.

Jos sait apurahaa vuonna 2022, niin miten merkittävä tämä tulonlähde on ollut toimeentulosi kannalta? (n=131)

Kuva 9: Jos sait apurahaa vuonna 2022, niin miten merkittävä tämä tulonlähde on ollut toimeentulosi kannalta?

Vastaajista 42 henkilöä kertoi, että he ovat saaneet vuonna 2022 valtion apurahaa. Valtion apurahojen mediaani vuonna 2022 oli 5 700 euroa.

88 vastaajaa kertoi, että he olivat saaneet yhden yksityisen tahon apurahan vuonna 2022 ja 28 vastaajaa kertoi, että olivat saaneet useita yksityisen tahon apurahoja vuonna 2022. Yksityisten apurahojen mediaani oli yhden apurahan osalta 5 000 euroa ja useita apurahoja saaneiden osalta 8 000 euroa.

Apurahaa saaneiden vuonna 2022 saamien apurahojen (sis. valtion sekä yksityisten tahojen apurahat) mediaani oli 6 000 €. Vuoden 2018 tulotutkimuksessa vastaava summa oli 5 000 €. Suurin osa vastaajista ei saanut lainkaan apurahaa vuonna 2022.

Muu kirjallinen työ

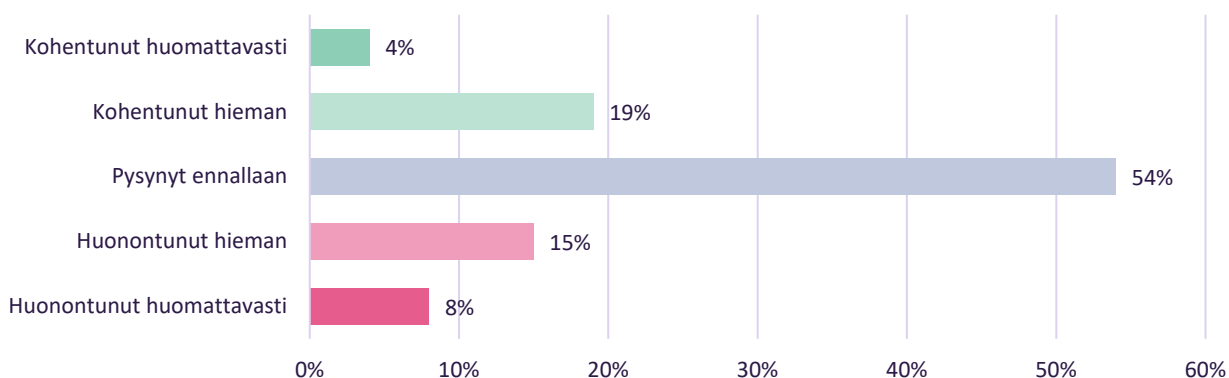
Muusta tietokirjailijan työhön liittyvästä työstä saatujen verollisten bruttotulojen mediaani oli 1 225 euroa. Muut tietokirjailijan työhön liittyvät tulot pitävät sisällään esimerkiksi esiintymisistä, lehtityöstä (kolumnit, esseet tms.), kouluttamisesta ja tietokirjoittamisen opettamisesta saatuja tuloja.

Vastaajista 64 % (270 vastaajaa) kertoo tekevänsä jotain muuta työtä tietokirjailijan työn ohella. Vastaajista 35 % (145 vastaajaa) kertoo, että heillä on kokoaikainen muu toimi ja 40 % vastaajista (165 vastaajaa) kertoi, että heillä tietokirjailijan työn ohella muu osa-aikainen työ. Useimmiten muut toimet liittyvät opettamiseen, toimittajan työhön sekä tutkijana toimimiseen. 22 vastaajaa (5 %) kertoi, että he ovat olleet työttömänä työnhakijana vuoden 2022 aikana.

Taloudellisen tilanteen muutokset 2017-2022

Tietokirjailijoiden tietokirjallisesta työstä saama tulotaso on alhainen ja apurahojen merkitys tietokirjailijoiden toimeentulolle onkin suuri.

Miten taloudellinen tilanteesi on oman arviosi mukaan muuttunut tietokirjailijana vuosien 2017 ja 2022 välisenä aikana? (n=418)

Kuva 9: Miten taloudellinen tilanteesi on oman arviosi mukaan muuttunut kirjailijana vuosien 2017 ja 2022 välisenä aikana?

Tutkimuksessa pyydettiin vastaajia arvioimaan oman taloudellisen tilanteen muutosta vuosien 2017 ja 2022 välisenä aikana. 23 % vastaajista kertoi, että taloudellinen tilanne on kohentunut huomattavasti tai hieman. 54 % vastaajista kertoi, että taloudellinen tilanne on pysynyt ennallaan ja 23 % vastaajista kertoi, että taloudellinen tilanne on huonontunut hieman tai huomattavasti.

Keskeisimmät johtopäätökset

- Tietokirjailijoiden tietokirjallisesta työstä saatujen vuositulojen mediaani on laskenut selvästi vuoden 2018 tulotutkimuksesta (1 111 € → 606 €).
- Teoskohtaiset mediaanipalkkiot vaihtelevat paljonkin julkaisumuodoittain. Korkeimmat palkkiot tulevat painetuista teoksista, kun luku- ja kuunteluaikapalveluista sekä äänikirjoista saadut teoskohtaiset palkkiot ovat huomattavasti matalampia. Tyytyväisyys kokonaisympäristöstä saatuihin palkkioihin jakautuu melko tasaisesti palkkioon tyytyväisten ja tyytymättömien kesken.
- Suurin osa vastaajista (61 %) ei yleisesti ottaen neuvottele teoksensa tekijänpalkkioprosenteista kustantajan kanssa.
- Vastaajista lähes puolet (45 %) ei tiedä lainkaan hintaa, jolla kustantaja myi viimeisimmän tietoteoksen ääni- ja sähkökirjaoikeuksia luku- ja kuunteluaikapalveluihin tai kolmansille palveluntarjoajille.
- Apurahojen merkitys toimeentulon kannalta on vahvistunut.
- Suurin osa (67 %) molempiin apurahakysymyksiin vastanneista vastaajista ei saanut lainkaan valtion ja/tai yksityisen tahon apurahaa.